

Uczniowie, proszę zapoznajcie się z materiałem do dwóch kolejnych tematów, wykonajcie ćwiczenia w kartach pracy w zeszycie, przyslijcie zdjęcia do 3.04 2020 na adres alicja.skutnik@op.pl

Temat 1. Odrodzenie Rzeczypospolitej

Najważniejsze treści

1. Sytuacja międzynarodowa – **wszystkie trzy państwa zaborcze poniosły klęskę w I wojnie światowej**
 - a. Rosji 3 III 1918 r. w Brześciu zawarła niekorzystny dla siebie pokój z państwami centralnymi (**pokój brzeski**)
 - b. na początku listopada 1918 skapitulowała Austria, dynastia Habsburgów upadło, a ich imperium rozpadło się
 - c. **11 XI 1918 r.** Niemcy podpisały rozejm, który oznaczał dla nich klęskę w wojnie, a Niemcy pogrążyły się w rewolucji
2. Powstanie pierwszych polskich ośrodków władzy
 - a. na terenie Królestwa Polskiego działała **Rada Regencyjna**
 - b. w Cieszynie powstała **Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego** (19 X 1918 r.)
 - c. w Krakowie utworzono **Polską Komisję Likwidacyjną Galicji i Śląska Cieszyńskiego** (28 X 1918 r.)
 - d. w Poznaniu powstała **Naczelna Rada Ludowa** (14 XI 1918 r.)
 - e. 7 XI 1918 r. został utworzony **Tymczasowy Rząd Republiki Polskiej z Ignacym Daszyńskim na czele**,
 - rząd Daszyńskiego składał się z socjalistów i ludowców
 - rząd ogłosił program reform społecznych, gospodarczych i politycznych
3. **Odzyskanie przez Polskę niepodległości – 11 XI 1918 r.**
 - a. przejście władzy w odradzającej się Polsce przez **Józefa Piłsudskiego**
 - został zwolniony przez Niemców z więzienia i 10 XI 1918 r. wrócił do Warszawy
 - **11 XI 1918 r. Rada Regencyjna przekazała Piłsudskiemu władzę wojskową**
 - **14 XI 1918 r. Rada Regencyjna przekazała Piłsudskiemu władzę cywilną**
 - b. Józef Piłsudski na mocy dekretu z 22 XI 1918 r. objął urząd **Tymczasowego Naczelnika Państwa**
4. We Francji nadal działał **Komitet Narodowy Polski (KNP)**
 - a. na jego czele stał **Roman Dmowski**
 - b. **KNP** uznawany był przez państwa ententy za **oficjalną reprezentację** odradzającej się Polski
5. 17 XI 1918 r. Józef Piłsudski powołał Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej (TRLRP)
 - a. premierem TRJN został **Jędrzej Moraczewski z Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS)**
 - b. rząd Moraczewskiego bezzwłocznie przygotował kluczowe reformy:
 - wprowadził 8-godzinny dzień pracy
 - ustalił płacę minimalną
 - wprowadził ubezpieczenia społeczne
 - nadał prawa wyborcze kobietom
6. W styczniu 1919 r. powstał nowy rząd z **Ignacym Janem Paderewskim** jako premierem
 - a. utworzenie nowego rządu wynikało z konieczności wspólnego działania wszystkich głównych sił politycznych w Polsce
 - b. rząd Ignacego Jana Paderewskiego uzyskał pełne uznanie przez państwa *ententy*

Temat 2 Walki o granicę wschodnią

Najważniejsze Treści:

1. W okresie walki o odzyskanie niepodległości ukształtowały się dwie koncepcje granic Polski
 - a. koncepcja inkorporacyjna – autorstwa Romana Dmowskiego
 - w skład państwa polskiego miały wejść obszary zamieszkałe w większości przez ludność polską
 - mniejszości narodowe na terytorium odrodzonej Polski miały zostać spolonizowane

- b. koncepcja federacyjna – autorstwa Józefa Piłsudskiego
 - dążył do utworzenia przez Polskę federacji nowopowstałymi państwami: ukraińskim, białoruskim, litewskim i łotewskim
- 2. W listopadzie 1918 r. wybuchł konflikt polsko-ukraiński w Galicji Wschodniej
 - a. sytuacja etniczna w Galicji Wschodniej
 - Polacy dominowali w miastach
 - Ukraińcy stanowili większość na wsi
 - b. w nocy z 31 X na 1X 1918 r. Ukraińcy proklamowali powstanie Ukraińskiej Republiki Ludowej (URL)
 - d. opór Polaków doprowadził do wybuchu walk we Lwowie
 - w walkach uczestniczyła młodzież – „Orlęta Lwowskie”
 - na pomoc walczącym Polakom we Lwowie skierowano oddziały z Wielkopolski i armię gen. Józefa Hallera
- 3. Wyprawa kijowska Józefa Piłsudskiego
 - a. wiosną 1919 r. wojska polskie rozpoczęły ofensywę na wschód, by zająć tereny opuszczone przez oddziały niemieckie
 - b. Józef Piłsudski zawarł sojusz z przywódcą Ukraińskiej Republiki Ludowej, Symonem Petlurą
 - URL uznała prawa Polski do Galicji Wschodniej
 - Polska miała udzielić pomocy militarnej Ukraińcom w walce przeciwko bolszewickiej Rosji
 - c. w ramach umowy wojska polskie przystąpiły do ofensywy przeciwko wojskom bolszewickim i w maju 1920 r. zajęły Kijów
- 4. Wojna polsko-bolszewicka
 - a. wobec zajęcia przez oddziały polskie Kijowa Armia Czerwona przystąpiła do ofensywy i zmusiła oddziały polskie do odwrotu
 - b. 28 VII 1920 r. komuniści utworzyli Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski (TKRP)
 - na czele TKRP stali Feliks Dzierżyński i Julian Marchlewski
 - TKRP miał przejąć władzę w Polsce po ostatecznym pokonaniu armii polskiej
 - c. w trakcie walk państwa zachodnie zaproponowały ustalenie wschodniej granicy Polski na tzw. linii Curzona
 - d. groza sytuacji spowodowała zmiany w organizacji państwa
 - powołano Radę Obrony Państwa z Józefem Piłsudskim na czele
 - utworzono Rząd Obrony Narodowej z Wincentym Witosem jako premierem
 - e. w dniach od 13 do 25 VIII na przedpolach Warszawy została stoczona decydująca bitwa, w wyniku której oddziały Armii Czerwonej zostały zmuszone do pośpiesznego odwrotu
 - f. wojska polskie odniosły kolejne świetne zwycięstwa w bitwach nad Niemnem i pod Komarowem
 - g. wojnę polsko-bolszewicką zakończył pokój zawarty w Rydze 18 III 1921 r., na mocy którego została ustalona wschodnia granica Polski
- 5. Po wycofaniu się Armii Czerwonej wybuchł konflikt polsko-litewski o Wileńszczyznę
 - a. w październiku 1921 r. dywizja gen. Lucjana Żeligowskiego na tajne polecenie Józefa Piłsudskiego wkroczyła do Wilna
 - b. na Wileńszczyźnie odbyło się referendum, w którym większość opowiedziała się za przynależnością do Polski
 - c. włączenie tzw. Litwy Środkowej do Polski pogorszyło stosunki polsko-litewskie.

Pierwsze dni niepodległości

1. Przeczytaj poniższe teksty źródłowe, a następnie wykonaj znajdujące się pod nimi polecenia.

Tekst A

Odezwa Rady Regencyjnej proklamująca niepodległość Polski (fragment)

7.10.1918 r., Warszawa

[...] *Aby ten program ziścić, musi naród polski stanąć jako mąż jeden i wyteżyć wszystkie siły, by jego wola została zrozumiana i uznana przez cały świat.*

W tym celu stanowimy: [...]

2) Powołać zaraz rząd złożony z przedstawicieli najszerzych warstw narodu i kierunków politycznych.

3) Włożyć na ten rząd obowiązek wypracowania, wspólnie z przedstawicielami grup politycznych, ustawy wyborczej do Sejmu polskiego, opartej na szerokich zasadach demokratycznych, i ustawę tę najpóźniej w ciągu miesiąca do zatwierdzenia i ogłoszenia Radzie Regencyjnej przedstawić.

4) Sejm niezwłocznie potem zwołać i poddać jego postanowieniu dalsze urządzenie władzy zwierzchniej państwowej, w której ręce Rada Regencyjna, zgodnie ze złożoną przysięgą, władzę swoją ma złożyć. [...]

Aleksander Kakowski, Józef Ostrowski, Zdzisław Lubomirski

prezydent ministrów Jan Kucharzewski

K. Kumaniecki, Odbudowa państwowości polskiej.

A. Wypisz zasady ustrojowe, które miały obowiązywać w odradzającym się państwie polskim.

.....
.....
.....

Tekst B

Wspomnienie dyplomaty Bogdana Hutten-Czapskiego (fragment)

W dniu 10 listopada około pół do ósmej rano udałem się na dworzec, aby być świadkiem tego dla Polski historycznego wydarzenia. Piłsudski i Sosnkowski ukazali się [...]. Tłumnie zebrana publiczność przyjęła ich okrzykami radości. Księżę Lubomirski przystąpił do Komendanta, który powracał, by objąć władzę. Obaj mężowie dość długo ze sobą rozmawiali [...].

W kraju [Piłsudski] uchodził za przyszłego dyktatora, którego niejedni się bali; przez wygnanie swe stał się postacią legendarną. [...] Uwieszenie ponadto usunęło go od zamieszek obu lat ostatnich i uchroniło od zrobienia sobie nieprzyjaciół [...]. Okoliczność, iż pomimo nieograniczonej władzy pozostał prostym żołnierzem, jakim był, tylko podniosła jego popularność [...].

Tymczasem napłynęły dalsze wiadomości o wypadkach berlińskich. Dowiedzieliśmy się, że monarchia upadła [...] wzrastało wrzenie [...] w społeczeństwie [i] w niemieckich oddziałach okupacyjnych [...]. Powstały rady żołnierskie [...]. Od godziny 11 do 1 w nocy wysłana przez nie delegacja przeprowadzała rokowania z Piłsudskim. Oświadczył on wprawdzie, że chce starać się o ewakuację wojsk niemieckich bez przeszkód, [lecz] żądał, żeby gmachy otrzymały obok wart niemieckich również i polskie oraz żeby zaopatrzenie wojsk niemieckich w żywność odbywało się pod nadzorem polskim. Rada żołnierska zgodziła się na obie rzeczy. Piłsudski stał się więc zupełnym panem położenia.

B. Hutten-Czapski, Ostatnie dni okupacji niemieckiej w Warszawie,

[w:] *Warszawa w pamiątkach pierwszej wojny światowej*,
oprac. K. Dunin-Wąsowicz, Warszawa 1971, s. 474–477.

A. Jaki obraz Józefa Piłsudskiego wyłania się ze wspomnień Hutten-Czapskiego?

.....

.....

.....

B. Wyjaśnij, dlaczego – według autora – Józef Piłsudski stał się „zupełnym panem położenia”.

.....

.....

.....

Wojna polsko-bolszewicka

1. Przyporządkuj postaciom właściwe opisy.

- 1 – Feliks Dzierżyński
- 2 – Semen Petlura
- 3 – Michaił Tuchaczewski
- 4 – Władysław Grabski

- A – ataman stojący na czele rządu URL
- B – dowódca Armii Czerwonej
- C – premier polskiego rządu
- D – ludowy komisarz spraw zagranicznych
- E – polski komunista stojący na czele Polrewkomu

1 – 2 – 3 – 4 –

2. Na podstawie tekstu źródłowego wymień postanowienia traktatu ryskiego.

Traktat pokoju między Polską a Rosją i Ukrainą – Ryga, 18 marca 1921 r.

Art. 2 Obie układające się strony, zgodnie z zasadą stanowienia narodów o sobie, uznają niepodległość Ukrainy i Białorusi oraz zgadzają się i postanawiają, że wschodnie granice Polski, a więc granice między Polską z jednej, a Rosją, Białorusią i Ukrainą z drugiej strony, stanowi linia (tutaj następuje szczegółowe określenie przebiegu granicy polskiej). [...]

Art. 3 Rosja i Ukraina zrzekają się wszelkich praw i pretensji do ziem położonych na zachód od granicy, oznaczonej w artykule 2 Traktatu niniejszego [...]. [...]

Art. 5 Obie układające się strony zapewniają sobie nawzajem całkowite poszanowanie suwerenności państwowej i powstrzymanie się od jakiegokolwiek mieszania się do wewnętrznych spraw strony drugiej, w szczególności od agitacji, propagandy i wszelkiego rodzaju interwencji lub od ich popierania.

Historia w tekstach źródłowych. Wypisy, t. 3, oprac. T. Maresz, K. Juszczak, Rzeszów 1998, s. 66–67.

.....

.....

.....

.....

.....